

Aangebrachte wijzigingen deel II vierde druk vijfde herziene versie augustus 2025
(t.o.v. vierde druk herziene versie augustus 2024)

In augustus 2025 is een zesde herziene versie uitgebracht van de vierde druk van deel II. Voor degenen die nog werken met de herziene versie uit 2024, geven wij hieronder een overzicht van de wijzigingen.

N.B. De wijzigingen worden *cursief* toegelicht (*toegevoegd/aangepast*) en *aanpassingen in een bestaande tekst worden vet* weergegeven.
Door het toevoegen van voetnoten is de nummering t.o.v. de vorige versie gewijzigd. In dit overzicht is het nieuwe nummer vermeld.

Toegevoegd in de Inleiding:

In dit boek gebruiken wij ronde haakjes () voor een verduidelijking, toevoeging of verklaring van de tekst, zoals een letterlijke vertaling. Voor ons eigen commentaar op een tekst gebruiken we vierkante haakjes [].

--

Aangepast in les 1 Oefening 3 zin 5:

5. ~~Jullie hebben~~ **Hebben jullie eerder** in dat restaurant gegeten? [vraagzin]

Aangepast in les 1 bij Het gebruik van önce en sonra:

We zijn **önce** en **sonra** inmiddels tegengekomen in verschillende betekenissen. Het woord komt **De woorden komen** in een aantal vormen en combinaties voor⁸ en kan **kunnen** op verschillende manieren worden vertaald. Laten we kijken naar een aantal voorbeelden.

Üç hafta önce tatildeydik.

Drie weken geleden waren we op vakantie.

Daha önce söyleyemez miydiniz?

Kon u dat niet eerder zeggen?

[nieuwe zinnen]

Önce parka gittiler. Sonra biraz oturdular.

Ze zijn **eerst** naar het park gegaan. Daarna (vervolgens) hebben ze even gezeten.

[...]

Zoals in bovenstaande voorbeelden is te zien, is de vertaling van **önce ('eerst, geleden')** en **sonra ('daarna, later, over')** afhankelijk van de context.

Toegevoegd in voetnoot 8: De vergrotende trap *daha* 'meer' wordt behandeld in les 13.

--

Toegevoegd in les 3 in de woordenlijst:

diz knie

Aangepast in les 3 bij Klinkeruitval' [de tekst is verplaatst naar het rijtje erboven, van 'fikir']:

ömür leven/levensduur *ömrüm boyunca* mijn leven lang

Toegevoegd in les 3 bij C Het werkwoord 'honger hebben':

Voor 'honger lijden' wordt *aç kalmak* gebruikt:

Soğuk havadan ötürü sokak hayvanları uzun süre aç kaldı.

Vanwege het koude weer hebben straatdieren lange tijd honger geleden.

Toegevoegd in les 3 in de tekst boven Oefening 16 bij ☞ Sommige bijvoeglijke naamwoorden, na 'dronkaard':

sıcak voor 'warm/heet' of 'hitte'

Aangepast in les 3 Oefening 17 zin 16:

19. Anneler **Günü** 'nde anneni kucakladın mı?

[Anneler *Günü* 'nde met hoofdletter en met apostrof]

--

Aangepast les 4 in de leestekst:

yürüyordum gewijzigd in **dolasıyordum** [‘Gisteren ... liep ik rond.’]
yemsiz kalmıyor gewijzigd in **aç kalmıyor** [‘lijden geen honger’]

--

Toegevoegd in les 5 bij ☞ De klemtoon ligt op de laatste klinker [...]:

Ook bij de meervoudsuitgang –*lEr* ligt de klemtoon daarop:
Neşeli çocuklardık. Wij waren vrolijke kinderen.

Toegevoegd in les 5 bij De vragende vorm van –(y)*Dİ*:

De persoonsuitgang komt **achter mİ** (*mİydİ*).

--

Toegevoegd in les 6 bij ⚠ Het woordje *hiç*:

Değer mi hiç? Is dit het (allemaal) waard? / **Dat is het toch niet waard?**

Aangepast in les 6 bij –(y)*E kadar/değın/dek*, in de zin:

Echter, *kadar* [...] ‘hoeveelheid’. Dit zien we terug bij *ne kadar* (hoeveel) en *bu/şu/o kadar* (zoveel).

--

Aangepast in les 7 in de uitleg, de tekst:

~~Soms wordt~~ (**Wanneer in een zin een tijdsbepaling staat, kan** het hulpwerkwoord ‘zullen’ of ‘gaan’ **worden** weggelaten in de vertaling.)

Het achtervoegsel dat ~~hiervoor~~ **in het Turks voor de toekomstige tijd** wordt gebruikt is –(y)*EcEK*.

--

Toegevoegd in les 9 bij de gebiedende wijs –*şın/şınlEr*:

Kolay gelsin. Werk ze. (Lett.: Moge het **(je/u/ons)⁵⁶** makkelijk afgaan.)

Voetnoot: ⁵⁶ De persoon aan wie je dit toewent krijgt de derde naamval (*sana/size/bize*), maar in de praktijk hoef je dat niet te zeggen, omdat uit de context blijkt aan wie het wordt toegewent.

Yarasin. Eet smakelijk. **Drink smakelijk./Proost [voornamelijk bij een alcoholische drank.]** (Lett.: Moge het ~~wel~~ **bekomen goed doen.**)

Aangepast in les 9 in de tekst *Ola* bij **ne ola**:

Ekmeğın içinde üstünde ne ola?

Wat moge het zijn ~~in~~ **op** het brood? (vrij vertaald: ‘Wat zou je/u ~~in~~ **op** het brood willen hebben?’)

--

Toegevoegd in les 10 in de woordenlijst:

son einde; laatste [*stond in les 13*]
takmak omdoen, ~~bevestigen~~

--

Toegevoegd in les 12 bij Gelijksortige woorden in de tekst:

Wanneer het andere leenwoord *henüz* wordt gebruikt in een bevestigende zin, betekent het ‘zojuist’ of ‘pas, nog maar’:

Bu henüz başlangıç. Dit is pas/nog maar het begin.

--

Aangepast in les 13 bij De vergrotende trap in de tekst:

Het woordje *daha* mag je dan weglaten, **tenzij je extra nadruk wilt toevoegen (met het woordje ‘nog’)**:

[...]

~~Je kunt~~ **Wanneer het niet om een vergelijking gaat, kun je** de vergrotende trap van bijvoeglijke naamwoorden versterken met ‘nog’ door de toevoeging van *da* achter *daha*: [...]

Aangepast in les 13 bij ☞ *Daha çok*:

Wanneer *daha çok* vlak vóór het gezegde staat, betekent het ~~nog...~~ **er-‘(nog) meer’**:
Gelecek ay daha çok çalışacağım. Volgende maand ga ik (nog) meer werken.

Aangepast in de tekst na In plaats van *-DEn çok* ‘meer’ kan ook *-DEn az* ‘minder’ worden gebruikt:

Şu manavda armut, elmadan az. Bij die groentewinkelboer zijn er minder peren dan appels.

Toegevoegd aan het eind van de tekst De overtreffende trap boven Oefening 80:

* Overigens worden de woorden *büyük* en *küçük* ook zelfstandig gebruikt in de betekenis ‘oudere’ en ‘jongere’ persoon (zie ook de uitleg in les 3 boven oefening 16).

--

Aangepast/toegevoegd in les 14 in tekst bij 1. Vorming van abstracte zelfstandige naamwoorden:

[deze woorden zijn niet te zien of te voelen of bestaan niet echt **benoemen ideeën, gevoelens of eigenschappen die je niet kunt aanraken**]

sıcak warm *sıcaklık* warmte

Aangepast in les 14 in de tekst bij ☞ Met het achtervoegsel *-LİK*:

Het gebruik van de derde naamval **bij *-LİK*** kan wel wat toelichting gebruiken. Deze krijgt namelijk niet de betekenis zoals we kennen van de derde naamval. ~~Wij hebben~~, **maar we hebben** het dan over ‘voor de duur van’ (**een bepaalde periode**). ~~Wanneer dit gebeurt~~ **Na *-LİK*** moet er eerst een bezitsachtervoegsel worden gebruikt. Vergeet **niet om hierbijna** de verbindingsmedeklinker *-n-* toe te passen.

Aangepast/toegevoegd in de tekst bij Gelijkenissen, punt 4:

Wanneer het gaat om een vergelijking met iets of iemand waarmee hetzelfde van toepassing is, dan gebruik je *ile/-(y)LE*:

Seninle (senin ile) aynı kandanız ve bu yüzden akrabayız.

We hebben hetzelfde bloed en zijn daarom familie.

Artık eski okul arkadaşımınla aynı düşünceleri paylaşmıyorum. [nieuwe zin]

Ik heb (deel) niet langer dezelfde ideeën als mijn oude schoolvriend.

--

Aangepast in les 15 in de leestekst:

Bir gün Yonca papağanı ~~okşamak~~ **sevmek** istedi. Kafese yaklaştı ve papağanı ~~okşamak~~ **sevmek** için parmağını kafesin içine soktu. [de vertaling blijft hetzelfde]

Toegevoegd in les 15 in de woordenlijst:

sevmek liefkozen, aaien

Aangepast in les 15 bij Het verkleiningsachtervoegsel *-CİK* bij punt 4:

arpacık strontje (**aan het oog**) stijg

--

Toegevoegd in les 16 in de woordenlijst:

yetişmek⁺³ halen, **op tijd komen/zijn voor**
yoldan geçirmek leiden over, geleiden [i.p.v. geçirmek⁺⁶]

Toegevoegd in les 16 bij De vragende vorm van -(y)Ebil:

Bij **-Dİ** komt de persoonsuitgang komt **achter mİ** (mİydİ).

Aangepast/Toegevoegd in Oefening 96:

2. Köpeği şimdi **oksayabilirsiniz sevebilirsiniz**.
11. Öğrencilerim bu tür soruları daha kolay çözebiliyorlar idi. [nieuwe zinnen]
12. Işıl geçen hafta sıcaktan uyuyamıyor idi.

Aangepast in Oefening 97:

10. Morgen is het weekend. **đan** Eindelijk kunnen we plezier maken.

Toegevoegd tekst aan het einde van les 16:

- G Ook al komt het niet vaak voor, maar in het Turks komt de werkwoordsvorm met **-(y)Ebil** en in de ontkenning met **-(y)EmE** (zie de volgende les) ook voor in de gebiedende wijs. Een voorbeeld is *Ne yakın zamanda ne de uzun zamanda unutabil beni*. Vrij vertaald betekent dit 'Ik hoop dat je me noch in de nabije noch de verre toekomst kunt vergeten.' We hebben dus de combinatie van *ne ... ne ...* waarbij *unutabil* in de bevestigende vorm is gebruikt, maar een betekenis in de ontkenning heeft. Een ander voorbeeld is een liedje van Esmeray (Turkse zangeres) *Unutama beni*. De vrije vertaling hiervan is 'Ik hoop dat je me niet kan vergeten'. In beide voorbeelden zien we dat de gebiedende wijs niet letterlijk te vertalen is. Het gaat meer om het uitspreken van 'ik hoop dat ...'.

--

Aangepast in les 17 in de leestekst:

İlhan **Onu dĐ**aha önce hiç görmedik. [de vertaling blijft hetzelfde]

Toegevoegd in les 17 bij Oefening 99:

11. Önceden balığın kokusuna pek dayanamaz idim. [nieuwe zinnen]
12. Az kalsın işlerimizi biteremeyecek idik.

--

Toegevoegd in les 18 in de woordenlijst:

iğne naald

Aangepast in tekst bij Neden:

Yavaş konuşmak için neden görmüyoruz. We zien geen reden om **zachtjes langzaam** te praten.

Toegevoegd in tekst bij Niye:

Je zou ook als volgt kunnen antwoorden (**de vorm *olduğum* wordt behandeld in deel III**):

--

Toegevoegd/aangepast in les 19 bij punt 2 Kendi:

Kendi işine bak. Bemoei je met je eigen zaken. [vaste uitdrukking]
İşe kendi arabanızla mı gidiyorsunuz? **Gaat u je met je uw** eigen auto naar het werk?

Toegevoegd in les 19 bij Onbepaalde voornaamwoorden:

birileri enkelen, sommigen *öbürleri* de anderen
ötekileri de anderen, zij die verderop zijn

Toegevoegd/aangepast in de tekst onder dit rijtje:

* Indien je *kimi* wilt gebruiken, moet je daarachter vermelden om wie het gaat. ~~Zo niet, dan kun je *kimi* niet los gebruiken.~~ **Het fungeert dan als bijvoeglijk naamwoord.** Wil je ‘sommigen’ zeggen **uitdrukken zonder een zelfstandig naamwoord erachter, dan gebruik je *kimi(si)* of *kimileri*.** ~~Maar alleen als in de context duidelijk is om wie het gaat, kun je het op deze manier toepassen.~~ **Het verwijst dan naar iets dat al genoemd is.**

[...]

~~In het meervoud komen ook de vormen~~ **Het woord *kimi* komt ook voor met een bezitsachtervoegsel, zoals *kimimiz* of *kimilerimiz* ‘sommigen van ons’ en *kiminimiz* of *kimileriniz* ‘sommigen van jullie’. De enkelvoudsvorm geeft aan dat het om een specifiek aantal mensen binnen de groep gaat, terwijl het meervoudsachtervoegsel *-ler* aangeeft dat het om een algemene (sub)groep gaat. Vergelijk onderstaande zinnen.**

Kimimiz Türkçe kitap okur, kimimiz hiç kitap okumaz. [nieuwe zinnen]

Sommigen van ons lezen Turkse boeken, sommigen van ons lezen helemaal geen boeken. [Het is bekend wie van de groep Turkse boeken leest.]

Kimilerimiz Türk yemeklerini sever, kimilerimiz sevmez.

Sommigen van ons houden van Turks eten, sommigen van ons houden er niet van.

~~Dit kan ook met~~ **N.B. De vormen *bazılarımız* en *bazılarınız* (‘sommigen van ons/jullie’) komen ook voor.**

--

Toegevoegd in les 20 bij *benimkisi* - [...] - *onlarkisi* (en ook *kiminkisi*):

Masada iki bardak çay var. Benimkisi bu mu? O bardak kiminkisi?

Er staan twee glazen thee op tafel. Is dit de mijne? Wiens (glas) is dat glas?

--

Aangepast in antwoorden oefeningen:

Oefening 3, zin 5, aangepast:

5. ~~Ö~~ **Daha önce o** restoranda yemek yediniz **mi?**

Oefening 58, zin 6, aangepast:

6. Mixt **u / mixen** jullie de frisdranken nou niet.

Oefening 82, zin 11, aangepast:

11. Fransızca dersi mi Almanca dersi mi? [komma verwijderd]

Oefening 96, zin 11 en 12 [nieuwe zinnen]:

11. Mijn leerlingen/studenten konden dit soort vragen makkelijker oplossen.

12. Işıl kon vorige week niet slapen door de hitte.

Oefening 97, zin 10, aangepast:

10. Yarın hafta sonu. Artık eğlenebileceğiz.

Oefening 99, zin 11 en 12 [nieuwe zinnen]:

11. Vroeger kon ik niet zo goed tegen de geur van vis. 12. Wij konden ons werk bijna niet afkrijgen.

--

Aangepast in *Overzicht grammatica*:

mutlu oldum

ik ben gelukkig geworden

mutlu olacağım

ik ~~za~~ **ga** gelukkig worden/**zijn**

mutlu olurum

ik zal gelukkig worden/zijn

mutlu olabilirim

ik kan gelukkig worden/**zijn**

mutlu olamam

ik kan niet gelukkig worden/zijn

mutlu olabilecek miyim?

ga ik gelukkig kunnen zijn?

mutlu olamayacağım

ik ga niet gelukkig kunnen worden/**zijn**

--

Aangepast/toegevoegd in woordenlijst Turks-Nederlands:

aç kalmak	honger lijden (3)
–DEn az	minder ... dan ... (13)
birileri	enkelen, sommigen (19)
büyük	oudere (persoon) (13)
–DEn çok	meer ... dan ... (13)
henüz	zojuist; pas, nog maar (12)
iğne	naald (18)
küçük	jongere (persoon) (13)
öbürleri	de anderen (19)
ötekileri	de anderen, zij die verderop zijn (19)
sevmek	liefkozen, aaien (15)
şaşırmak ⁺³	verbaasd zijn (over) (11)
takmak	omdoen, bevestigen (10)
yetişmek ⁺³	halen, op tijd komen/zijn (16)

--

Aangepast/toegevoegd in woordenlijst Nederlands-Turks:

aaien	sevmek
bevestigen	takmak [verwijderd]
de anderen (ervan)	diğerleri, öbürleri, ötekileri
enkelen, sommigen	birileri
geleiden	geçirmek⁺⁶ [verwijderd]
hitte	sıcak
honger lijden	aç kalmak
jongere	daha küçük; küçük (zelfst.)
leiden over	geçirmek⁺⁶ [verwijderd]
liefkozen, aaien	sevmek
meer	daha çok
meer ... dan ...	–DEn çok
minder ... dan ...	–DEn az
naald	iğne
nog maar, pas	henüz
oudere	daha büyük; büyük (zelfst.)
doen oversteken	yoldan geçirmek
pas, nog maar	henüz
sommigen	bazıları, birileri , kimileri
op tijd komen/zijn voor	yetişmek ⁺³
verbaasd zijn (over)	şaşırmak ⁺³
zoveel	bu/şu/o kadar

--

Toegevoegd in Geraadpleegde literatuur:

Kırış, Mehmet (2009). *Basiswoordenboek Nederlands - Turks*. Nijmegen: Etnicom.